הודאה שלא ממין הטענה (א)

פטור השבועה

משנה שבועות לח ע"ב, עד "אלא פרוטה חייב"

I. האם הפטור משבועה הוא לכו"ע

מח' רבנן ור' גמליאל בדין השבועה

שם, "ליטרא זהב יש ... את דברי אדמון"; *הפסק להלכה* - רמב"ם הל' טוען ונטען ג:ח

שיטת ר' גמליאל: במה הוא חולק

גמ' מ ע"ב, "ור' חייא ... באחת מהן פטור", "איתיביה ר' אבא ... אדמון היא"

מאירי מ ע"ב ד"ה טענו חיטים, עד "הלכה כדבריו"

ב"מ ק ע"א, "היו לו ב' ... עבד קתני" (ע"ב), ושם "אלא אמר רב ששת ... ר"ג מחייב"

ב"מ ג ע"א "תני ר' חייא ... עדים מק"ו", ושם ה ע"א "ת"ש דתני אבוה ... ור"ג מחייב"; הגהות הגר"א שם

ע' גם בתוס', רמב"ם ולח"מ לבלן בעניין הפסק לבלבב במח' ר' חי"א ואבוה ברל' אופטוריקי

II. מקור, גדר, ואופי הדין

מקור הפטור משבועה

גמ' לט ע"ב, "וקראי כותיה דשמואל ... דחסרה לה טענה"; רש"י שם ד"ה ולאו; ריטב"א שם ד"ה ושמואל לאו

גמ' ב"מ ה ע"א הנ"ל; תוס' שם ד"ה אי, עד "כוותייהו"; רמב"ם הל' טוען ונטען ד:י, ולח"מ שם

מה נחשב כהודאה "ממין" הטענה

טענו סוג אחד של חטים והודה לו בסוג אחר (וכדומה)

דקע: **תרומות פרק ב משנה ד; פירוש הר"ש שם ד"ה כל**

מאירי ב"ק לה ע"ב בסוף ד"ה אלא שמ"מ, "אבל משחמתית ... בתשובת שאלה"

ב"ב פד ע"א, "יין ונמצא חומץ ... ליה בחמרא" (ע"ב); רשב"ם שם ד"ה מין אחד, מאירי שם (ע"ב) ד"ה כבר ביארנו

טענו חטים ושעורים והודה לו באחד מהן

שבועות מ ע"א, "ואמר רב נחמן ... באחת מהן חייב" (ע"ב); *פסק*– תוס' שם ע"ב ד"ה חדא

שאלות מפתח:

א. כיצד אפשר לבין את אופי ויסוד הפטור משבועה?

ב. ***היחס בין אופיו של הדין ומקורו:*** האם שאלת מקור הפטור – ובמיוחד, האפשרות שלא נדקק לדרשה מיוחדת מפסוק לבמדו – יכולה לבירות תלוי בשאלת אופי הדין?

ג. ***היחס בין גדרו של הודאה "מאין" הטענה ואופי הפטור:*** האם מידת ההתאמה הנדרשת להחשב כהודאה **מאין** הטענה יכולה לבירות תלוי בשאלת אופי הפטור משבועה בהודאה שלא ממין הטענה?

ד. ***החולקים על פטור השבועה בהודאה שלא ממיון הטענה (אם ישנם חולקים):*** על מה הדיון חולקים?